

שיבה מיוחדת של הכנסת

יום חמישי, י"ד אלול תשכ"ט (28 אוגוסט 1969)

ירושלים, הכנסת, שעה 11.00

הודעת ראש הממשלה על מצב יהודי עיראק

קהילת יהודי בבל בת שלושת אלפים נפש, שרדו קהילה גאה מפוארת, נותרה חסרת מגן חלול ישע, פורקן לשנאה עיוורת של מדינות ערב למדינת ישראל. זכויותיהם של בני הקהילה הזאת נשללו. חירויות היסוד שלהם נרמסו, מקורות פרנסתם נסתתמו וקשריהם עם העולם החיצון נותקו. גורמים בין-לאומיים, שניסו להגיש סיוע חמור ליהודי עיראק הסובלים חרפת רעב, נתקלו בסירוב גס מצד שליטיה.

שליטים אלה מתעלמים מכל קריאה המופנית אליהם. לבם אטום לדרישות ולבקשות רחמים ממוסדות ואירגונים ציבוריים בין-לאומיים. העם האדיר, ששטף את העולם התרבותי עם גל התליות שעבר, לא הביך כלל את רדני בגדד. לכל היותר, התליות הבאות נדחו עד בוא שעת כושר. ושעת כושר זו באה להם השבוע.

כנסת נכבדה. גם בעניין זה באה לידי ביטוי אולת-היד הגמורה של אירגון האומות המאוחדות וכניעתו לסירוב הערבים להרשות חקירת מצב היהודים בארצות ערב. ובהקשר זה אני חייבת לומר כמה מלים: בימים אלה מסתובבת במורח התיכון ועדה נכבדה מאוד מטעם האו"ם. ועדה זו, החוקרת את מצבם של הערבים בשטחים המוחזקים בידי ישראל, שומעת, לדברי העתו-נות, עדויות מעדויות שונות. מכיוון שיש מי שטורח לעשות פומבי לעדויות אלה, אי-אפשר שלא להבחין מיד שעדים שלוחי כל רסן הניחו לדמיונם הפרוע ביותר להשתולל ולספר מעשים שלא היו ולא נבראו.

ועדה זו עושה לחוכא ואיטולולא את כללי ההגינות האלמנטריים ביותר. התנהגותו בשטחים המוחזקים ידו-עה לאלפים הנפש של עתונאים ואורחים שביקרו בשטחים מאז מלחמת ששת הימים. אולם ועדה זו, שדאגתה נתונה כל-כך ל"דיכוי" המדומה אצלנו, אינה בודקת כיצד נרמסים בריש גלי זכויות היהודים בעיראק ובמדינות ערב אחרות - בסוריה ובמצרים - באשר מדי-נות ערב אינן מרשות זאת. ומי ידע אם לא נתפרשה התעלמות זו של האו"ם על-ידי השלטונות העיראקיים בהשלמה עם מדיניות הדיכוי והתלייה נגד היהודים שם. אין צורך להכזיב כאן שמאז מלחמת ששת הימים, למרות כל מעשי הטרור והרצח - אין ולא היה בישראל אף משפט מוות אחד.

גם בסוריה נרדפת על צוואר קהילה יהודית בת ארבעת אלפים נפש - ביניה טרף להתעללות השלטונות ובנותיה אנוסות להינשא למוסלמים מחשש פן יבולע להן. אסור לאיש לענוב את מקום מגוריו ועשרות גורקים לבתי-סוהר, ואין מושיע.

קהילת מצרים בת אלף וחמש מאות נפש, אף היא שרויה בסכנה מתמדת. היהודים כלואים בבתי-כלא, נתונים לחסדי המשטר. אין הם מובאים למשפט ולא הוכחח

הי"ד ק. לון:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ישיבה מיוחדת זו נקראה לפי דרישת הממשלה. על סדר-היום - מצב יהודי עיראק.

בפתח הישיבה נתייחד עם זכרם של יצחק אליהו דלאל ויחזקאל רפאל יעקב, זכר קדושים לברכה. כן נתייחד עם זכרם של שלושה-עשר חברים, שכולם הוצאו להורג על-ידי מלכות עיראק הרשעה.

(חברי הכנסת מכבדים את זכרם של עולי הגרדום בעיראק)

רשות הדיבור לראש הממשלה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. הכנסת זומנה היום לישיבה מיוחדת בעקבות מאורע מהיר. בתחילת שבוע זה, אוד ליום שני, הוצאו להורג בתלייה בכלא המרכזי של בגדד שני יהודים: יצחק אליהו דלאל ויחזקאל רפאל יעקב, וזכרונם לברכה. יחד עמם הוצאו להורג עוד שלושה-עשר אנשים. מוסלמים ונוצרים. בין אשמות הכזב שהועלו נגדם היתה גם האשמה הזדונית והמשוללת כל יסוד של ריגול לטובת ישראל.

באופן מחושב ביותר הודיע רדיו בגדד על גזרי דין המוות רק שעות ספורות לפני ההוצאות להורג. קודם לכן לא הוזכרה עיראק, ולו ברמז. קיומו של משפט כלשהו נגד הנאשמים הללו.

שבוע ימים לפני עלות החפים מפשע לגרדום הודיעו שליטי עיראק על משפטם הצפוי של יהודים אחרים, האחים ששון ומאיר עבדו, בפני בית-דין המתכנה בפייה מהפכני. אלה יישפטו, יחד עם קבוצת אורחים עיראקיים, באשמת-כזב של ריגול למען ישראל. יהודים אומללים אלה נמקים בכלא בגדד מזה שנתיים ימים, נתונים לעינויים ולהשפלות.

סטטיסטיקה מקפייאת דם מלמדת כי בעיראק הועלו לגרדום בשבעת החודשים האחרונים חמישים ושלושה אנשים, מהם אחד-עשר יהודים. שבעה יהודים אחרים עונו למוות בכלאי בגדד. עשרות יהודים נוספים הושלכו לכלא מאז מלחמת ששת הימים, מנותקים ממשפחותיהם ומן העולם החיצוני, נתונים לשבט בידי קלגסים אכזריים.

אלה הן מקצת העובדות על תעלולי השלטון צמא-הדמים בעיראק. לא רק ששליטי ארץ זו עושים פלסטר את כללי הצדק והמשפט האלמנטריים, לא רק שהם שופכים דמי נקיים - שמן על גלגלי משטרם -, הם מציגים קבל עם ועדה את שפלותם המוסרית במחונות הראווה המכבישים שלהם. אם אכן מצטייר לעינינו סמל של מדינת דמים זו, עמודי תלייה בכיכר העיר הם הסמל הראוי לה.

יהודים אלה, שאין מאפשרים להם לצאת לשום מקום בעולם, נהפכו בשבילם מדינות מושבם לבתי-כלא גם כשאינם מוחזקים בבתי-סוהר. הצלתם היחידה היא - צאתם המיידית ממדינות ערב, ששם הם מוחזקים כגבי-תערובות. אנו קוראים למצפון העולם: ייעשה להצלתם מיד, בטרם יהיה חס וחלילה מאוחר מדי.

מעל במה זו אנו שולחים לאחינו המעונים בעיראק ובשאר מדינות ערב את עידוד העם בישראל והעם כולו בתפוצות.

ישראל תפעיל כל מאמץ למען אחינו המעונים, ותעשה כל שביכלתה להצילם מיד משפיליהם, עד אשר יגיעו למקום מבטחים.

כל אשמה המוטלת עליהם, פשעם היחיד הוא - היותם יהודים.

השגחה לישראל מעבירה את המשטרים הערביים על דעתם. בחוסר כוחם להכניע חוקים מהם, הם שולחים ידם בחלשים - אנשים, נשים וטף.

כנסת נכבדה. מעל במה זו, ובשעה זו, אנו קוראים לכל אדם נאור בעולם להרים קול זעקה נגד עיוות כללי הצדק והשחיתות פני המוסר האנושי הבסיסי, הבאים לידי ביטוי ברצח חפים מפשע. תתקומם נא דעת-הקהל העולמית נגד המחאות המעונים בחוצות בגד ובבת-כלאה. יירתמו נא האו"ם ואירגונים בין-לאומיים לפעילות דחופה למען קהילות אנוסות ודוויות אלה שצל המוות מאיים על חיי אנשיהן.

1. דין

נראה עתה, כי כעסו של חלק ניכר מן העולם נגדנו הוא, משום שיהודים אינם מסכימים שישמידו אותם כאן, והכנסת, שנקראה לישיבה מיוחדת, חייבת לצאת בכל ביטויי המחאה האפשריים והמתאימים לעניין זה. אך כאמור, ספק גדול קיים לגבי התועלת שבכך. יש לנו היסטוריה ארוכה וטראגית ביותר, כיצד נהג העולם כלפנו בכל הזמנים. אנו זוכרים היטב את עלילות-הדם שהיו נגדנו ואשר באמצעותן רצחו המוני יהודים, והנה עתה, דוגמה נוספת לפינו, כאשר נוצרי הצית את מסגד "אל-אקצה", ופרטי העניין עוד יתבררו יותר בימים הקרובים, - ומעניין זה יוצרים עלילת-דם ממש נגד היהודים ומכריזים על מלחמת-קודש.

דרך אגב, יורשה לי לומר, כי אנו אשמים בכך שאנו כל-כך ליברליים ומכבדים כל מיני גורמים מיסיונריים, לפעמים הרבה יותר מאשר יהודים דתיים, והחשוד הזה זוכה גם הוא לכבוד הזה. אילו שמענו לנו והיו מבערים את המיסיונרים מן המדינה, היינו חוסכים הרבה צרות.

בעיראק תלו יהודים בלי דין ומשפט, עושים עתה עלילת-דם, והעולם איננו מגיב; כולם נגד היהודים, ולא רק כאן, אלא בכל העולם, וכבר שמענו גם על מקרים של הצתת בתי-כנסת.

סיעת אגודת ישראל מצטרפת על כן לכל ביטוי של מחאה אדירה על תליותם של שני היהודים, ואנו מצטרפים לקריאה הגדולה לעיראק, מצרים וסוריה: שחררו את היהודים שנשארו אצלכם, הניחו להם לצאת!

קשה לדעת כמה זה יועיל, אבל נראה לי כי מותר לנו לומר משהו לעצמנו, לפנות אל עצמנו: כל יום נופלים קרבנות צעירים בחזית, כל צוררי ישראל מתאחדים נגדנו וקוראים למלחמת-קודש להשמיד, להרוג ולאבד, ואין רואים את הסוף למלחמה זו. הבה איפוא נתקרב להשם יתברך, הוא שמר עלינו עד כה והוא ישמרנו גם להבא. הגיעה השעה למפנה הגדול שעלינו לעשות, וזאת גם למען אותם הצעירים הניצבים חשופים בחזיתות השונות, בתעלת סואץ, ברמה ובבקעה, והם מצילים את ארץ ישראל. למענם רצוני לשאול: היש דבר כל-שהוא שיקשה עלינו לעשותו כדי להקל עליהם וכדי לשמור עליהם מכל פגע בעמדם במערכה? אני אומר תמיד, שאם יבוא מפנה ואנו נחזור אל מה שהננו, אל המהות האמיתית שלנו, נעזור להם ונקל עליהם, ונציל את עצמנו, את כולנו.

הי"ד ק. לזו:

רשות הייבור לחבר-הכנסת לזין, ואחיו לחבר-הכנסת פתל.

יצחק מאיר לזין (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. שוב הורגת עיראק ותולה אנשים ללא דין ומשפט, וביניהם שוב שני יהודים, חפים מכל פשע, והם נתלו רק על היותם יהודים. התליות נעשות בפומבי, לעיני כל העולם, בצורה סדיסטית וברברית, באופן הגס ביותר, ממש כמו רוצחי האדם כפי שהיו פעם, והעולם רואה ומחשה, רואה בשפך-הדם המחריד האיום הזה ואיננו נוקף אצבע למנוע זאת.

ולא רק שהעולם שותק, אלא קיים האו"ם, ומדינה ברברית זו חברה באירגון זה, כאילו לא קרה דבר. והאו"ם בוחר בוועדה שתסע למזרח התיכון כדי להוכיח שהיהודים הם רודפים ורוצחים, והערבים - נרדפים ונרצחים. ואם נציגנו באו"ם, מר תקוע, דרש כי יבקרו גם בעיראק, בסוריה ובמצרים, כדי לעמוד על המצב האומלל של היהודים שם - נענה בשלילה. רק כאן, בארץ ישראל, אצל היהודים, צריך למצוא את כל הפשעים, וזאת בזמן שעוד לא היתה מדינה מנוצחת שתנהג במנוצחים בצורה כה אנושית כמונו, שלא לקיים משפט מוות נגד חבלנים-רוצחים שרק נידונים למאסר, וכל ערבי בארץ, המתנהג כשורה ולפי החוק, טוב לו הרבה יותר כאן מאשר היה לו קודם אצל הערבים. אבל עלינו כותבים "נאצים" ומעלילים נגדנו עלילות-דם ממש, כמו שהיה פעם, בימי-הביניים.

ובכן, האו"ם בשיקתו כמו מסכים שעיראק תתלה יהודים ותענה את האחרים עד מוות חס ושלום. ושם אסור לוועדת או"ם, לבקר, ורק אצלנו צריך "לבדוק את המצב".

עלינו להרים קול זעקה מרה, להשמיע מחאה כה אדירה, שעוד לא היתה כמותה, על התליות הברבריות הנעשות בעיראק, להוקיע בצורה שאין חזקה הימנה את התלויים הללו המתעללים בצורה כה נפשעת ביהודים, אך ורק על היותם יהודים.

עלינו לפנות לעולם, אבל - האם ישנו עולם? האם יש מצפון בעולם? האם ייענה העולם לקריאתנו - בכך אנו מסופקים מאוד. כבר השתכנענו היטב לפני שלוש שנים, כאשר שתיקת העולם סייעה להיטלר להשמיד שישה מיליוני יהודים באכזריות שלא היתה דוגמתה.

אבל רוחם השטנית של בני בלעול אלה נתגלגלה במלוא עזמה בשליטי עיראק, המתחלפים על כס הרדנות הפושעת. רק הקרבן עומד ומשמש מטרה לחיצייהם המורעלים של עריצים. יהודים תמימים ושקטים נעשו קרבן לזעזועות מרושעות, הדורכת במגפיה המסומרים את זכויות האדם ומפקירה מיעוט יהודי חסר-אונים ונטול-מגן לרדיפות, לעושק, לחמס, לשוד ולרצח — לעין השמש וקבל העולם כולו.

העולם שותק. נשתתק וגדם מצפונם של עמי תבל. עיניהם של שוחרי התרבות טחו מראות ואזניהם נאטמו משמוע זעקתם של יהודים שבעי עמל ותלאות, סבל ויסורים, שדמם ניגר כמים. מגילת האומות המאוחדות נעשתה פלסתר. כבודו וחיוניותו של יהודי בארצות ערב נגוו במשטרי הודון והרשע על-ידי מדינות החברות באירגון הבין-לאומי. אפליה משוועת בין גוע לגוע, בין דם לדם, משתוללת בחוצות בגדד, קהיר ודמשק, ואין דורש ואין מבקש, אין מציל ואין גואל. האבדה התקווה במצפון העולם, והאפסו אמונים בני-אדם?

מעל במתח הרמה של כנסת ישראל בירושלים הנצויות זועק אני במר רוחי, בכאב לבי: אייך, אייגון האומות המאוחדות? אייך, או-תאנט? אייכם, שליטי העולם החפשי? אייכם, אנשי הצלב האדום? למה אתם מתמהמהים? ומי צריך את הבעת הצער שלכם לאחד מעשה, לאחד שגוויות אדם מתגדדות על עמודי התליה? איך אתם יושבים בחברתם של חיות פרא, מרצחים ושואפי דם?

הנה הודרוו לשגר משלחת לחקור את מצבם של הערבים בשטחים המוחזקים על-ידי שלטונת ישראל, שב- הם נהנים הערבים מכל הזכויות המשטר הדמו- קרטי והמתקדם של ישראל. יחד עם זאת, לא היה להם העזו לחקור ולדרוש את מצבם של יהודים המעונים והנזכאים בארצות ערב והצפויים להשמדה פיסית. מי ידרוש את דמם של יהודים אלה? מי יפקוד אותם ומי יסור אפילו לשאול לשלומם?

רבנות חבדי הכנסת, בהתכנס נציגי עם ישראל ושליחיו מושב עזוב וזוגה זה, רואה אני חובה לעצמי, כאדם וכאחד מבני ישראל האבלים על אחים מומתים בשל היותם יהודים, לשאול מעל במה רמה זו את מוסדות האי"ם ואת המדינות החברות בהם: האם ניתן היתר לממשלות ערב להתעלם מהאמנה בדבר מניעתו ונעישתו של הפשע השמדת עם, ועל-ידי כך נעשו חפשים לרדוף ולהשמיד את המיעוט היהודי?

אולי לקו בני-אדם בזכרונם, ועלי להזכירם כי עצרת האומות המאוחדות קיבלה ב-10 בדצמבר 1948 את ההכרזה האוניברסלית לזכויות האדם, בה נאמר בין השאר: לא יהיה אדם נתון לעינויים ולא ליחס או לעונש אכזריים בלתי-אנושיים ומשפילים; לא ייאסר אדם, לא ייעצר ולא יוגלה באופן שרירותי; כל אדם זכאי, מתוך שוויון גמור עם זולתו, למשפט הוגן ופומבי של בית-דין בלתי-תלוי וללא משוא-פנים; לא יהיה אדם נתון להתערבות שרירותית בחייו הפרטיים, במשפחתו, במעונו ובחליפת מכתבים שלו; כל אדם זכאי לחופש תנועה ומגורים בתוך כל מדינה; כל אדם זכאי לעוב כל ארץ, לרבות ארצו; כל אדם זכאי לבקש ולמצוא בארצות אחרות מקלט מרדיפות. אך היהודים בעיראק מוחזקים בניגוד גמור לכל האמור בהכרזה לזכויות האדם. נשאל לא את המדינות החברות באו"ם: האם

שבועיים מפרדים עדיין בנינו לבין השנה החדשה. האם אין זה באמת הזמן שיבוא מפנה, מפנה גדול? לא עתה הזמן המתאים להיכנס למרטים, אבל מצב היהדות כאן הוא נורא ואיום. האם לא בא הזמן למפנה הגדול שצריך לבוא פעם?

שר הבטחון, מר משה דיין, בנאום על השאלה "מה יהיה הסוף?" ציטט פסוקים מספר יהושע, מדברי ה' אל המנהיג והמצביא הראשון של עם ישראל, יהושע בן-נון, על כיבוש ארץ ישראל והנחלת הארץ: "חזק ואמץ, כי אתה תנחיל את העם הזה". אולם כדי להבטיח זאת כתוב שם, באותו ספר יהושע: "רק חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה אשר ציוון משה עבדי, אל תסור ממנו ימין ושמאל, למען תשכיל בכל אשר תלך", ואז "אל תערז ואל תחת, כי עמך ה' אלוך". על כיבוש הארץ כתוב: "חזק ואמץ", ועל שמירת התורה כתוב: "חזק ואמץ מאד".

עלינו לעשות עוד פנייה, פנייה אל השם יתברך, כפי שאנו אומרים בסליחות: "פנה נא אל התלאות ואל לחטאות". כבר היו לנו כל-כך הרבה קרבנות, וגם עכשיו גופלים צעירים בחיות. רק השם יתברך יכול לרחם עלינו ולעזור לנו. השם יתברך יכול לעזור לנו נגד כל אלה שרוצים להשמיד אותנו, ויאמר די לצרותינו ולקרבנותינו. השם עזר לנו עד כה, ויעזר לנו גם להבא. אנו פונים להשם יתברך: השיבו אליך ושובה, משכני אחריך נרוצה, הראה לנו אות לטובה — ואנו משוכנעים כי אז כל היהודים ירוצו אליך לשוב למהות ולמקור. תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה.

הי"ד ק. לוז:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פתל, ואחריו לחברת-הכנסת רויאל-נאור.

דוד פתל (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. השנאה ותאוות הרצח דבקו כנגע בשליטי עיראק ונעשו לסימן היכר למשטרם הרופף הנשע על עמודי תליה, משטר ברברי של פראי מדבר, שמתחפשים במדי-צבא מגואלים בדם נקיים. כנראה אין להם נסיגה מנתיב הדמים שסללו לעצמם, והם ממשיכים בו עד לסוף המר שמחכה להם, סופם של הרודנים, רודפי היהודים בכל הארצות ובכל הדורות.

עשרות אנשים מוצאים להורג בצורה שיטתית ומתוכננת, ובניגוד משווע לכללי המשפט והצדק, במטרה להחזיק בשלטון בכל מחיר. ובדרכם אל הכסא הם זורעים גוויות בני אנוש חפים מפשע, יהודים ולא-יהודים, וממיתים שואת הרוס וחורבן על עמם ועל ארצם.

בני המיעוט היהודי שנתרו לפליטה בארצות הנה-רים, מתי מעט מקהילה יהודית עתיקה ומפוארת, אשר במשך מאה דורות רצופים בנו ויצרו לעמם ולשכניהם, יהודים אשר ישבו על הגרות בכל מאות שנים לפני צמיחת האיסלאם — מוחזקים היום כבני ערובה בידיהם של שליטי עיראק, שערי לעזאזל לאספסוף מוסל ופרוע כל אימת שמתעורר הצורך להסתח דעת הקהל ממשטר כושל המוביל את עמו מדחי אל דחי.

תורת הזוועה של הנאציסם ההיטלריסטי הועתקה לעיראק במלוא אימתה, אם כי בשינויים קטנים, מותאמים למקום ולזמן. היטלר ירד לאבדון; אייכמן איננו עוד, לאחר שבא על עשנו במשפט הצדק של מדינת ישראל.

וקמה סערה בעולם, ונמצאו ממשלות שהודיעו כי מוכן-נות הן לקלוט את היהודים היושבים שם, כמו ארצות-הברית, קנדה, דנמרק ואחרות — הובטח כביכול שתינתן עזרה בהוצאת היהודים משם, אבל דבר לא נעשה. ממש-לות נאורות של אומות, שהביעו רצון לקלוט את היהודים האלה, נדרשות, מתבקשות לעשות את כל הפעולות האפשריות בכל הדרכים ובכל הצינורות הדיפלומטיים האפשריים, לפנות ביחד ובמאמץ מאוחד אל אותה ארץ ולדרוש בכל תוקף ומיד את פינוי כל היהודים המתענים בעיראק, בסוריה ובמצרים.

אלה הם שרידים בודדים, נטולי כל אפשרות מגן, בני-תערובות, הנתונים לכל תעלול שבכל רגע יעלה על דעת מישהו. והרי לשם כך קיימים המוסדות העליונים של האו"ם — לתת מגן ומחסה ולמנוע השמדת עם. זהו מקרה קלאסי של התעלמות מהעקרונות, המטרות והשליחות כאחד.

כל העומדים בראש אירגון זה חייבים להרגיש כי העם היהודי ברחבי תבל ובמדינת ישראל דורשים בכל תוקף כי ייעשה להם צדק. העם היהודי בכל תפוצותיו צריך אף הוא להתגייס לפעולה בלתי-פוסקת, לא להר-פות מהדרשה, לא להרפות מהלחץ על העמים, על האר-צות, על אישים, שיעשו את כל האפשרי למען פינוי היהודים מגיא הצלמוות שבו הם יושבים.

זאת צריכה להיות הקריאה, זה צריך להיות המעשה, זו צריכה להיות תכלית כנס האבל הזה.

אין אנו מבקשים טובות. אנו באים להזכיר לעולם כי אסור לשפוך דמי נקיים, והשופך דמי נקיים — לא יינקה. בארצו של נבזרדאן רב-טבחים שוב מתנוסס עץ התלייה ושוב מתנופפים עליו גופותיהם של בני-אדם מעונים ותלויים.

מדינת ישראל צריכה להיות זו שתמשוך בענבל הגדול, למען תישמע הוזהקת בכל רחבי תבל — להקיא ולהוקיע את המעשה הזה באוני כל הגופים הבין-לאומיים בכל ארצות תבל, באוני דעת הקהל הנאורה, העתונות החפשית, הפרלמנטים בעולם כולו. תפנה הכנסת אל הפרלמנטים בעולם כדי להביע את מחאתנו ואת זעקתנו ואת דרישתנו הנמרצת לפינוי. לא עוד דברי רחמים, אלא תביעה למעשים: יפוו היהודים מארצות ערב, כי בסכנה מתמדת ובחוסר אונים הם נתונים ונפשמ מושלכת להם מנגד.

הי"ד ק. לוז:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת רפאל.

יצחק רפאל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אין זו אשמתי של מדינת ישראל שכשלושת אלפים יהודים עדיין מנותקים וכלואים בבבל. אילו היה הדבר תלוי בישראל, היו יהודים אלה עוזבים את עיראק יחד עם רבבות אחיהם, שעלו אלינו בעוד מועד, כאשר שערי היציאה עוד היו פתוחים, אם כי הניחו אחריהם בתיהם ורכושם, ובאו לבנות חייהם החדשים במולדתם.

ראשי המדינה ומונהיגי העם חזו מראש את ההתפת-חויות הצפויות בבבל, והם עודדו, אירגנו ואף זירזו את היציאה ההמונית מתוכה. כאשר עסקנו במבצע עלייה זו, דחקנו את השעה, כי ראינו בכל קבוצה המגיעה ובכל מטוס נוחת בחינת הצלה שאין להתרשל במלאכתה. אלה

זכויות אלה נכתבו ונחתמו עבור כל באי-עולם, או שמא הן אסורות על היהודים? מה השתיקה הזאת, אתם היושבים שם באו"ם?

ונשאל את או תאנט, המזכיר הכללי של האו"ם: הידעת כי בהתאם למגילת האומות המאוחדות חייב היית לעודד את רגש הכבוד לזכויות האדם שבביל כל באי-עולם, ללא אפליה בין גזע לגזע, בין לשון ללשון ובין דת לדת? הידעת כי שתיקתך בעניין שלילת זכויות האדם מהיהודים בארצות ערב עודדה את שליטי עיראק העריצים להמשיך ברצח יהודים חפים מפשע? אשמה כבדה היא זו, או תאנט, — האין זה נכון?

ולכן, גם התערבותם של אישים גדולים ובעלי מצפון בעולם אצל שלטונות הרשע בעיראק לא הועילה. אנו יודעים להעריך ולהוקיר אישים חסידי הצדק והאמת. כעת יהיה עליהם, בהתאם לצו מצפונם האנושי, לעודד את השותקים והמשתקים למיניהם במוסדות הבין-לאומיים ולתבוע לאלתר הוצאתם של היהודים מארצות המשטמה וההריגה, בהתאם למגילת זכויות האדם.

תעלה זעקתנו ותזעזע את מצפון האנושות. בל ידום ובל נחשה עד אשר יישבר מטה הרשע בעיראק ועד אשר ייגאל אחרון הנרדפים והמעונים במחשכי גלות בכל השדרה ושאר גלויות ישמעאל.

הי"ד ק. לוז:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת רזיאל-נאור, ואחריה — לחבר-הכנסת רפאל.

אסתר רזיאל-נאור (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. שוב מופנות עינינו אל נהרות בבל ואל אחינו יושבי חושך וצלמוות, אסירי עוני וברול, הנרדפים והמעונים בארץ זו ובארצות ערב אחרות.

זו הפעם השנייה תוך שבעת החודשים האחרונים שאנשים חפים מפשע, מחוסרי כל יכולת התגונן, מחוס-רי כל יכולת לתבוע צדק, מחוסרי כל אפשרות לקרוא לעזרה ולשוער על אסונם, יודעים כי עומדים הם להיות מוצאים להורג; תוך שבעת החודשים האחרונים ניתלו בחוצות בגדד ובין כתלי בתי הכלא שלה חמישים-ושלו-שה אנשים, וכיניהם ניתלו אחד-עשר יהודים ועונו למוות עוד שבעה יהודים, ועוד אחרים נמקים בין כתלי בתי-הסוהר — אין ידע כמה, ואלה שעדיין לא הגיעו לשם, אינם יודעים אימתי תפקוד אותם השואה.

זהו משטר דמים, משטר ברברי ופראי, הנשען על עמוד התלייה. ולא מעניין אותנו לדעת מאילו סיבות פנימיות הם נוקטים בשיטות האכזריות והמחרידות הללו. מעניינת רק העובדה, שאפשר לשבת באו"ם ובמוסדותיו, לכהן בתפקידים, לקבל משלחות — ולתלות אנשים בצו-רה פראית ביותר, בלי כל אפשרות לתת להם את יסודות הצדק האלמנטריים: קריאה לעזרה ואפשרות של התגונ-נות. מעניינת אותנו העובדה, שהאו"ם יכול היה לשלוח ועדת חקירה כביכול לשמוע טענות שיש למישהו על מצבם של הערבים בארץ-ישראל, אבל את דרישתנו הצודקת להקים ועדת חקירה, שתעמוד על מצב היהודים בארצות ערב לנוכח כל החושך הפוקד אותם — את הדרושה הזו דחו ולא קיבלו. לא עמדו להם עוז-הרוח ואומץ-הלב לכך. מעניינת אותנו העובדה, שגם אחרי שניתלו יהודים, מוסלמים ונוצרים בעיראק בחדש ינואר,

— הודעת ראש הממשלה על מצב יהודי עיראק (דיון) (רפאל, לוז, האונגר) —

הגדולות נתחסלו. קהילות אלה נתחסלו, בעזרת השם, בדרך הנכונה, בדרך הגאולה. בניחן ובנותיהן התיישבו בתוכנו ובגנים כאן עתידים.

אנו כולנו אכלים על שני אחינו הקדושים, שיד זדים קיפדה את פתיל חייהם על לא עוול בכפם. על אלה ויתר הקדושים, ה' יקום דמם, כואב לבנו. ונאמר כדבר רב המנונא במסכת ברכות: ראה בבל, אומר: ברוך שהחריב בבל הרשעה.

היו"ר ק. לוז:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת האונגר, ואחריו לחבר-הכנסת תמיד.

גדעון האונגר (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. מה נאמר ולא נאמר עוד בעניין יהודי ערב? באיזה ביטוי נשתמש לנוכח הזוועה המתחדשת במחוזות הדמים בחוצות בגדד? דומה כי לשונו של בשר-דם דלה מדי לתת ביטוי לסלידה ולזעזוע שעברו עלינו, וצריך היה לקום נביא חדש אשר ישא משאו וישפוך זעמו על בת בבל הרשעה של ימינו.

כנופית מרצחים עלתה למלוך בבגדד. וכדי להחזיק בשלטונה המעורער והמדכא, זקוקה היא להצבת עמדי תלייה בכיכרות ערים. עלילות העלילו גם על ראשי ממש"לותיהם, על שריהם ומצביאייהם, ועל כל היהודים שבקר-בם. וכעת, לאחר עריסת ההצתה הנורא במסגד "אל אקצה", משסים את ההמונים בארצות האיסלאם בשטנה פרועה ושלוחת רסן, העלולה לסכן עוד יותר קיומם של שרדי הקהילות היהודיות בארצות המזרח.

אנו יודעים כי בסופו של דבר תיפול שטנה זו על ראשיהם של אלה המפייחים את אש השנאה הדתית הח"שוכה, אשר האמנו כי נעלמה כבר מן העולם עם היעלם החשיכה של ימי הביניים.

אבל בעיני ארצות העולם זהו כנראה עניין פנימי של ארצות ערב. לא באה תביעה לנדות את עיראק; לא הובאו הפשעים ליעני העולם כולו. איש לא הגיש תלונה לאומות המאוחדות או למועצת הבטחון. זה אינו מסכן את בטחון העולם כביכול. איש לא העלה על הדעת לבחון אם עיראק לא קיפחה זכותה בכלל לשבת במש"פחת העמים, כי מקומה לא יכירנה בין ארצות התרבות. שם, כך סובר העולם המאורגן, אין גם מה לחקור. לשם אין צורך לשלוח ועדות, לבחון את מרתפי העיוניים בבתי-הכלא, בקהיר, בדמשק, בבגדד, שם מתייסרים היהודים זה שנתיים.

העולם הציני מוסיף לעמוד על הדם. והדיפלומטים העיראקים הם אורחים נכבדים ורצויים למדינאים בבירות העולם. גם כאשר היהודים בעיראק מבחדים ומפחדים, כשחיהם תלויים להם מנגד, ומאשימים אותם בריגול — גם מעשה ציני ומרושע זה, אינו מביא את העולם לכך שיודעו.

אנו, הארץ של שארית הפליטה, יודעים מי הם המרצחים. ואם הללו לא יפלו בכדי המשטרים שיקומו אחריהם, נרשום אותם אנחנו ברשימה שנתחיל לנהל עתה, רשימה של פושעי מלחמה, של פושעים נגד האנו"שות, ונדאג לדון אותם ולהעניש אותם. הוכחנו פעם כי דינו משגת לעשות זאת. יבוא הדין על אלה הרומסים את הזכויות האלמנטריות המקודשות מראשית הציביליזציה האנושית, מאז הכריז העם היהודי על קדושת חיי

שגשתהו איחרו את המועד, כי שלטון הרשע סגר בעדם דרך היציאה ושמר על הנשארים כבני-תערובות, כדי לבלות בהם זעמם לעת מצוא ולהטיח בהם אשמה בשעת הצורך.

דמה כי אין איש בעולם שיאמין לטענה הנלעגת והמרשעת כי היהודים המעטים אשר שרדו בבבל מעור-בים בצורה כלשהי במעשי ריגול. כל אדם נכון בבבל גופה לועג בלבו לעלילה אווילית זו. כי כל היודע טיבם של היהודים אלה ודרך חייהם, יודע עד כמה רחוקה מה-מצאיות אפשרות מעין זו. ידועה מהותו של השלטון בבגדד, שכל כת שליטים בהגיעה לרסן מטביעה בדם את קודמתה ומעלה על גדרום את ראשיה תוך האשמות בגידה וריגול. צירוף יהודים למחול השדים בא רק לסגור עיניים, תוך תאוות נקמה פרימיטיבית ולשם סיפוק יצרים שפלים בהמון הנבער.

חיון אימים זה, שנעשה תופעת קבע, חוזר לעיני השמש בדיש גלי. העולם החפשי התרגל לזוועה זו ונשאר באדישותו. הפעם נחלשו אפילו קולות המחאה שהיו מע"טים ועמומים. ואם אפשר עוד לתמוה, הרי מתמיהה ביותר שתיקתה של פאריס. האם עד כדי כך הגיע עם צרפת שוחר החופש?

העולם השלים את התליות בבגדד, כשם שהשלים ואיננו נוקף אצבע להפסקת ההפצצות וההפגזות האכו"רות על עיירות וכפרים של העם הכורדי האמיץ הלוחם על חירותו. שליטי בגדד עושים בחיי אדם ככל העולה על רוחם הטמאה ואינם שועים לתגובת עמים, כי הנפט יענה את הכל.

זעקת הכאב שלנו על גורל אחינו בכלא העיראקי היא זעקה כנה, זעקת שבר אמינית, הפורצת מלב דווי. אולם בל נשלה את עצמנו אף לרגע כי אסיפות המחאה וכינוסי האזעקה יעוררו ראשי מדינות ומנהיגי כנסיות להתערבות ולפעולה של ממש. אלה לא יושיעונו עוד.

כבר שר הפייטן רבי אלעזר בן יעקב הבבלי, שחי בבגדד לפני כשבע-מאות שנה: "ועל מי בלתיך אבטח, ואתה למבטח לרחוקים עם קרובים; ואל מי ממך אנוס לעזרה, ותתחנן שחחו עוורי רהבים?". דבר לא יועיל עוד לגבי רוצחי בגדד, זולת אוהרה ברורה וחד-משמעית מצד מדינת ישראל.

יוגד מטעמנו דבר רשמי קצר: אם אמנם חשודים הם יהודי בבל במעשי חתירה ובגידה, יגורשו מתחומי המדינה, כולם עד אחד. יימצא מי שיקלוט אותם. אולם אם דבר זה לא ייעשה, תוטל האחריות לשלומם באופן אישי על ראשי השלטון בבגדד. הם עצמם יהיו ערבים לחייהם. אם שוב יירצח, ולו גם אחד מאחינו, תפגע בהם הדי העונשית של ישראל. היא תשיג אותם. לשון זו תוכן על-ידי רוצחי בגדד. לאוהרה זו יאמינו.

חברי הכנסת, אין אנו מבכים הלילה חיסולה של הקהילה היהודית המפוארת בבבל, אשר ידעה תקופות שיגשוג וזוהר והוציאה מתוכה גדולים בתורה ובהוראה, ויצירתם הנצחית בישיבותיה ובמרכזיה התורניים משמשת לנו מאור ומצפן. עזר לדורות שמרה יהדות גדולה זו על חיוניותה וכוחה היעד, ונאנה מהילה לתנועת התחייה. לא רק קהילות נהרדעא ופומבדיתא חדלו; לא רק קהי"לות ואסיט, שאלחרזי, הנגיד הגדול בחיר האל, מצא בה מושב, ואבכרא, שרבי בנימין מטודילה ראה בה עשרת אלפים יהודים — אינן עוד. גם קהילות בצרה ובגדד

חברת ל"ה, ישיבת ת"ל

-- הודעת ראש הממשלה על מצב יהודי עיראק (דיון) (האוונר, לוח, ש. תמיר, טובי, מאיר, פתל) --

בימי אושוויץ. ויהא זה כשלון מוסרי ומדיני מסוכן, אם ישראל הריבונית תנהג בנושא זה כאילו היא ישוב יהודי הנתון לשלטון זר.

אפשר וצריך לקבל את כל ההחלטות שיושמעו כאן היום, אבל מי שירצה להשליך את יתבו על האו"ם ועל חסדי לאומים הוא יחטא חטא בל יכופר כלפי רבבות היהודים המצויים עדיין בארצות המזרח התיכון.

אדוני היושב-ראש, מוסרנו הציוני, נאמנותנו היהודית, אחריותנו הישראלית -- הם עתה במבחן.

היו"ר ק. לוח:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נבדה. סיעתנו הקומוניסטית מביעה את צערה ואת התנגדותה להוצאות להורג שבוצעו השבוע בעיראק.

מבלי להיכנס לעצם האשמה ולהליכים המשפטיים, ההוצאות להורג מעוררות צער עמוק והתנגדות, ומסייעות להגברת המתחוות. מקרה טראגי זה הוא מהפירות המרים של המשבר באזורנו. אין לנצלו להגברה נוספת של המתחוות, שהיא בלאו הכי גדולה, כתוצאה מהכיבוש הישראלי בשטחים הערביים ומסירובה של ממשלת ישראל לתת יד לביצוע החלטות מועצת הבטחון מנובמבר 1967 ולהגיע בדרך זו להסדר שלום יציב עם המדינות הערביות. המסקנה שחייב להגיע אליה כל אדם בר-דעת ושוחר-שלום היא, שיש צורך להגביר ולהחיש את המאמצים להשכנת שלום בין ישראל והמדינות הערביות.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

על-ידי זה אתה מצדיק את התליות ועושה את עצמך שותף לתליות.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

זו עלילת דם נוספת, גברתי ראש הממשלה, עלי ועל סיעתי, ואני דוחה אותה בשאט נפש. אמרתי במפורש מה דעתי על התליות האלה. ולא מפני שאת מתנגדת להן, אלא מפני שזו עמדת הקומוניסטים, עמדת סיעתנו. ואת העמדה הזאת הבעתי בבחירות ובאופן ברור ביותר. יחד עם זאת אנו אומרים, שמצב זה מחייב מאמצים גדולים של כולנו להגיע לסיום המשבר ולפתרון שלום צודק.

גדעון האונר (המפלגה הליברלית העצמאית):
אז יפסיקו לתלות יהודים בגדוד?

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
יפסיקו לשפוך דם של חפים מפשע בכל מקום ומקום.

דוד פתל (המערך, עבודה-מפ"ם):
מה היה ב' 1941?

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
שלום אשר ישים קץ לשפיכות הדמים האומללה יוציא את המלחמה והאיבה משדה היחסים בין עם ישראלי והעמים הערביים.

השריפה הנפשעת של אל-מסג'ד אל-אקצה, שעוררה זעם רב בעולם הערבי והמוסלמי, גם בישראל ובעולם

אדם ועד להכרזה האחרונה של האו"ם על זכות האדם לחיים ולמשפט גלוי וצודק.

תביעתו של העם היהודי היא לתת ליהודי עיראק ושאר ארצות ערב לצאת מיד. ואם לא ייצאו ויוחזקו כבני-תערובות, גדע נא מי הם הפושעים. ויום משפטם -- בוא יבוא.

היו"ר ק. לוח:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת תמיר, ואחריו -- לחבר-הכנסת טובי.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נבדה. המשטר הקאנוניבי בבגדד הוציא להורג עוד שני יהודים, בהם כילה את חמתו, בפחדנות רצחנית, האופיינית למשטרים הללו, הניצבים מתוסכלים נוכח חוסר יכולתם לכבד את מזימות ההשמדה שלהם כלפי מדינת ישראל ואוכלוסייתה.

ישראל והעם היהודי מאוחדים באבלם ובזעמם על הרצח השפל. אך ישראל איננה רשאית, הן מבחינת חוב-תה כלפי יהודי התפוצות והן מבחינת מעמדה המדיני והבטחוני, להסתפק בקריאות מחאה ובשיגור פניות דיפלומטיות. כיוס מיוחד של הכנסת בישראל הריבונית ב-1969 אינו יכול להיות אסיפת מחאה של הוועד הלאומי וימי צום של עסקני הישוב מימי המנדט.

לפני למעלה מחצי שנה, ב-1 בינואר, לאחר התליות הראשונות בכיכר העיר בבגדד, השמיע סגן ראש הממשלה, השר אלון, אזהרה לשליטי עיראק לבל יגדישו את הסאה, באמרו כי "אין לראות את הבלגת ישראל כאילו אין בכוחה לענוש". הוא הוסיף ואמר כי "העולם צופה לראות אם תגיב ישראל, אך שליטי עיראק סבורים כי שבעת ימי ההבלגה הם אות חולשה". מר אלון הפריך גישה זו, באמרו כי "ההבלגה שנקטנו תוך חריקת שיניים איננה חולשה, כי זוהי של ישראל ארוכה עד מעבר לארבע נהררים. אדרבא, שתיקת חרון זו היא סימן לעוצמה רבה ולכושר שליטה עצמית וחבונה מדינית". הוא הסביר את ההבלגה בכך, שכל מעיינונו כעת נתונים למאמצים למנוע גרדמים נוספים ולהצלת שארית הפליטה. ואין ספק שכך היה.

אולם, אדוני היושב-ראש, הדרך ההיא נכשלה. ויהודים שוב הועלו לגרדום בבגדד. מה עשתה ישראל מאז? מה עשתה, לא מה אמרה, למניעת הישנות התליות הללו?

תליות יהודים בכיכר העיר, ללא משפט צדק, כחלק מהמלחמה בישראל, היא כפשע מלחמה. ויש דין לפשע מלחמה. ישראל איננה רשאית -- אני חוזר ומגיש -- לא מבחינה בטחונית ומדינית ולא מבחינת חובתה כלפי יהודי התפוצה, להוסיף ולהסתפק בהחלטות, בפניות, באועקות, במחאות. כנס מיוחד זה של הכנסת יהיה לאסיפת הספד ולהפגנת חולשה, אם בעקבותיו לא יבוצעו מעשים של ממש.

היחס בין ישראל ליהודי התפוצה אינו יכול להיות חד-סטרי, בו נתבע אנו תמיד עזרה וסיוע, אך נישאר מאופקים ומחושבים נוכח אימי השמדת יהודים בתפוצה.

תולדות היחסים בין הישוב העברי בארץ-ישראל לבין יהודים התונים באימת מוות בגולה רצופים שרשרת של התייחסות אומללה ומחוללים טראגיים, למן הדיבורים של שנות השלושים על אבק-אדם ועד אפס המעשה

ובצדק כבר הודגש, כי בעת שמשפטים נגד חבלנים רוצחים, שנתפסו בנשק ביד, שהתנקשו באזרחים שלווים, בישיבים, בילדים ובנשים, מתנהלים במדינת ישראל בדל-תות פתוחות וניתנות כל אפשרות של הגנה עליהם, בין על-ידי עורכי-דין ישראלים, בין על-ידי עורכי-דין ערביים לא ישראלים, הרי במחשכים ובמסתרים עורכים במדינות ערב משפטים-משפחים, — והמלה "משפט" אינה אצלם אלא ביטוי אחר לרצח בהסוואה משפטית — משפטים כאלה שאין בינם לבין משפט הוגן ולא כלום. וזה בזמן שבמדינת ישראל לא נזון אף מחבל אחד למוות, ואילו שם צוהל ההמון לקראת התליות הראוותניות. ומול כל אלה העולם לא רק שותק, אלא גם נוקט עמדה חד-צדדית המחוקקת ידדים פושעות.

על הורבן בית מקדשנו, האסון הלאומי הגדול של עם ישראל במשך כל ההיסטוריה שלו, נאמרה הקינה "מזמור לאסף, אלקים, באו גויים בנחלתך". שאלו חכ-מינו ז"ל: הרי לא מזמור לאסף צריכה להיות הכותרת, אלא קינה לאסף. והסבירו לנו: כה אמר אסף: מוטב שהפיג הקב"ה חמתו בעצים ובאבנים ולא בבניו. ועל כך מזמור. אפילו כלפי הקדוש ביותר בישראל קובעים חז"ל, כי מוטב שניתכה החימה על עצים ועל אבנים ולא על בני אדם חיים.

לעומת זאת כמעט תופעה כללית היא, אף אצל עמים הגקראים נאורים, שנועקו על השמדת אוירונים ולא שמו לב להתנכלויות חמורות ביותר באזרחים שלווים ושקטים. ואין זה פלא שמול תופעה זו גיסו תעמלני אר-צות ערב לנצל את הדליקה שפרצה באל-אקצה. יודעים הם שיש משום-מה אוון קשבת בעולם לאשמה שבטילים על ישראל, בעת שהם יכולים כלפי העולם כאילו לרחוץ בנקיון כפותיהם המגואלות בדם נקיים.

ואינני יכול שלא להזכיר את העובדה, ששר מדינה בממשלת בריטניה מצא לנכון להסב לסעודה חגיגית עם נציגי הרוצחים בעיראק, כשעברו רק שעות מועטות מאז בוצעו התליות שם. ובמרכז האומות המאוחדות יושבים הם, נציגי העמים הרוצחים והרצחניים האלה, והם משת-תפים בהצבעות ובהכרעות על עתיד מדינות העולם.

כל זה כלפי חוץ. אך גם כלפי פנים צריכות להיאמר מלים אחדות. מתאמת מחדש, לכל אשר לא טחו עיניו מראות, ייחודו של עם ישראל זה, עד כדי כמה לבדד ישכון, עד כדי כמה אין לו לסמוך על חסד לאומים, עד כדי כמה לא יוכל לקבל מהם משפט צדק. ולא מספיקה קביעת עובדה זו. צריכים דברים אלה גם לקרוא אותנו, את עם ישראל, בארצו ובגלותו, להתבוננות פנימית בא-מיתו, בסוד קיומו ובזכות קיומו.

עם כל המאורעות שעברו עלינו, הרי רק נאמנותנו לה' ולתורתו היא אשר קיימה אותנו בעבר, והיא אשר תקיים אותנו בעתיד. לקח זה ממל המאורעות של השנים האחרונות עלינו להסיק, והעם, על מנהיגיו, בשעותיו הגדולות וגם בשעות המרות שלו, צריך לדעת ולהבין זאת.

הי"ר ק. לון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבנרי, ואחריו לחבר-הכנסת מיקוניס.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

כבוד היושב-ראש, כנסת וכבדה. בשם האחווה האנושית והסולידאריות היהחית, אנו מצרפים את קולנו

כולו, מבליטה את האסונות שהמשך המשבר הנוכחי מביא על היחסים בין עם ישראל והעמים הערביים וב-קרב האזור כולו.

על כן נאבקת מפלגתנו הקומוניסטית וקוראת לליכוד חיות של כל הכוחות שוחרי השלום בישראל, למאבק למען ביצועה המלא של החלטת מועצת הבטחון, למען העלאת ישראל והמדינות הערביות השכנות על דרך הש-לום הצודק והיציב, לטובת שני הצדדים גם יחד.

הי"ר ק. לון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת כהנא, ואחריו לחבר-הכנסת אבנרי.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. הסיבה הישירה להתכנסותנו כאן היום היא — התליות המחרידות בעי-ראק. אך לאמיתו של דבר אין מחאתנו מוחאה רק למקרה המסויים הזה, אלא ליחס הכללי של מדינות ערב, וב-ראשן עיראק, מצרים וסוריה, ליהודים הגרים בארצות אלה, ויחס העולם כולו, העולם הקורא לעצמו נאור, לכל המתרחש בארצות אלה ולכל מאוויהם ורצונם להביא כליה, חס וחלילה, על עם ישראל ועל מדינתו.

נדמה לי, שבראש דברינו עלינו להתריע על הצביעות של העולם כולו מול מה שקורה. עברו רק עשרות שנים מועטות מאז נסחפה האנושות כולה למבול של דמים, וההתחלה היתה באדישות גילה העולם כלפי הפשע אשר ביצע הצורך הנאצי נגד יהודים. אמנם, השתנו התנאים ובעזרת ה' אחרת היא עמידתנו ואחר הוא כוחם של צורדי ישראל. אבל פשע האדישות מלווה את המאר-רעות המופנים כלפי ישראל וכלפי היהודים בהקבלה מדהימה.

חסרי אונים, מתוך רצון לא לגלות אונים, עמדו מדי-נות העולם בימים שקדמו למלחמת ששת הימים, כאשר ברהב מרחיק לכת הוכרז על-ידי שליטי ערב על מגמתם להשמיד את מדינת ישראל, וכאשר בעזרת ה' מבוקשם זה לא ניתן להם, לא נמצא בעולם שום כוח שיעשה את המאמץ הרציני להשכיך שלום באזור זה, שלום המבוסס על זכותו של עם ישראל להתקיים. אך יתר על כן, היהו-דים תושבי ארצות ערב נתונים במשך שנים למרס ול-שמצה, ולא הועילו תליות קודמות ולא הועילו ידיעות מחרידות, אשר הגיעו לאזני שליטי מדינות העולם, כדי להניע אותם לפעולה ממשית למען הצלת שארית הפלי-טה של יהודי ארצות ערב. והיפוכו של דבר. העולם הזה, האוטם אזניו משמוע את האמת המרה על מה שקורה בארצות אלה, כורה אוון פתוחה לשמוע את כל ההשמ-צות על פעולות בלתי-מקובלות, לכאורה, כלפי הערבים בשטח הגתון לשליטתה של מדינת ישראל.

העובדה, שמטעם האומות המאוחדות נשלחה משלחת לגבות עדויות על יחס שלטונות ישראל לערבים, בעת ששליטי ארצות ערב חפשיים לעשות בארצותיהם כל העולה על לבם — היא אשר דירבנה את מדינות ערב להמשיך ביחסם זה. והרי מדינת ישראל בכל שטחיה פתוחה למדינאים, לעתונאים, לאישי רוח, ונדמה לי שאפשר בראש מדרם לומר, שלא היה עדיין משטר כה הומאני של מנצח במלחמה כלפי אנשים, אשר התכוונו להשמידו והכריזו עליו מלחמה, כמו המשטר הישראלי בכל השטחים.

אקצה". שלטון זה, כמו השליטים של ארצות ערביות אחרות, לא נרתעו - למרות ידיעתם את האמת על שריפה זו - מלפתח היסטוריה דתית ופאן-איסלאמית נגד ישראל והעם היהודי כולו. אנו יכולים להבין לצערם ולאלבם של המוסלמים לרגל הפגיעה במסגד, אשר לא ישראל אחראית לה, אך דוחים אנו בשאט-נפש את הספסרות הנפשעה, הקולנית וההיסטרית ברגשות המאמינים המוסלמים, את מאמצי המנהיגים הערביים האלה לנצל את המקרה המעצב הזה למטרות מדיניות אנטי-ישראליות, למטרות "מלחמת קודש" בישראל. דוחים אנו את השיטות האלה של העבר החשוך, שנכשלו או ייכשלו גם היום. אנו רואים נכוחה את המתרחש במחנה אויבנו, את תהומות האיבה שכורים סביבנו, אך כבעבר כן גם כיום לא יביאו אותנו לפיק ברכיים.

לעם היהודי נסיונות מרים עם עלילות שונות ומ"שונות ביותר - מאז ועד היום הזה. ספסרי הדם לא נרתעו מעולם מלנצל כל עילה לפשיכת דמם של חפים מפשע, אך דמם של חפים מפשע והסתה לאיבה ול"ג'יהאד" בנוסח ההיטלריסטי לא יציל את הכת הש"ט לטת בבגד, אשר הקרקע בו ערת מתחת לרגליה הן בגלל הסבל והמצוקה שהיא מנחילה לעם העיראקי והן בגלל מלחמתה הנפשעת בעם הכורדי שחור העצמאות והחופש.

חושבים אנו, כי בראש וראשונה חייבים כוחות הקיד"מ והסוציאליסטים בעולם להתייצב הן להצלתם של שרדיי היהודים בעיראק וביתר ארצות ערב והן למניעת התפשטותה של ההיסטוריה הפאן-איסלאמית המלחמתית. זאת תובע עניין השלום; זאת תובע האינטרס החיוני של הע"מים הערביים והעם היהודי גם יחד.

עלינו לראות את המצב כמו שהוא, ללא תבוסתנות וללא עיוורון שבהתנשאות. שאיפת עם ישראל היא הש"לום והשכנות הטובה עם העמים הערביים, אך גורלנו להיות מעטים מול רבים במשך תקופה בלתי-ידועה, במצור של שונאה ואוימי השמדה. מידוש הדבר, כי עם כל יעילותם של הכוחות הצבאיים שלנו בחזית התגוננותנו הבטחוניות הצודקות וההכרחיות, אין אנו פטורים מלשלב אותה במערכה מדינית ומוסרית כזאת, שתוכיח לעולם כולו, כי ישראל מעדיפה שלום על סיפוחים טריטוריאליים. בלי לזנוח על שום זכות מזכויותינו החוקיות, בלי לקפח שום זכות מן הזכויות הצודקות של הצד הערבי, נהיה מסוגלים לעמוד ולהצליח במערכותינו הקשות תוך עילוי רוחני-מוסרי, לתפארת ישראל והעם היהודי כולו, לשמחת שוחרי שלום-אמת וידידות-אמת בין ישראל וערב בתבל כולה.

הי"ר ק. לוז :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת עוביד.

דיאב עוביד (שיתוף ואחווה) :

אדוני היש"ב-ראש, כנסת נכבדה. פעם נוספת הובילו שליטי עיראק מספר אנשים חפים מפשע אל עמודי התלייה, על לא עוול בכפם מלבד היותם מתנגדים למשטר.

קרוב לוודאי, כי הרוב המכריע של האנשים שהוצאו להורג לא היו מתנגדים למשטר הקיים, וכי נדונו למוות על לא אשם.

שליטי עיראק לא שעו למצפון העולם, לא כיבדו את

לקולות האבל, המחאה, הזעם והתיעוב נגד ההוצאות להורג בעיראק.

המשטר הפאשיסטי השליט בעיראק, המדכא את הערבים, הכורדים ובמיוחד את היהודים, מודה במעשיו השפלים שאין הוא יכול להתקיים ללא רצף של טרוד ואימים. בכך הוא מאשר שגם בעיראק עצמה חזקים הכוחות המתקוממים נגדו.

חובתנו היא: לפעול בכל הדרכים להצלת היהודים שנתרו בעיראק; לתמוך בכל הכוחות שבעיראק עצמה, הפועלים להפלת משטר זה; לחזק את לבנו לבל ינגרד לתוך אותה תהום חשוכה של שונאה, זוועה ויצרים שפ"לים, שבה רובצים שליטי עיראק והתומכים בה.

היגררות כזאת היתה מהווה נצחון לכוונות הודון של ממשלת בגדד הנוכחית.

מדיניות אקטיביסטית לכיבוש השלום וקיום המשטר הנאור במדינתנו ובשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל - משטר של משפט פומבי וללא הוצאות להורג - הם חלק חיוני של תשובתנו למעשי הרשע. האמונה בשלום, אשר בוא יבוא, והאמונה במצפון העולם, שסופו לנצח, הם השלמה חיונית לאמונתנו בכוחנו.

הי"ר ק. לוז :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מיקוניס, ואחריו - לחבר-הכנסת עוביד.

שומאל מיקוניס (מק"י) :

כבוד היש"ב-ראש, כנסת נכבדה. אנו מגנים בכל כוח המוסר הלאומי והאנושי את התליות והרציחות החד-שות בבגד; את הוצאתם להורג של היהודים על שיהו-דים הם, ושל המוסלמים והנוצרים - על שהיו בין המתנגדים המרובים למשטרו הרודני והרצחני של הגנרל באכר.

אין אדם רציני שיאמין, כי גרדומי בגדד, ששיכלו מאז תחילת שנה זו 53 איש, הקומו בתגובה על ריגול בביכול לטובת ישראל, הציונות וארצות-הברית. האמת היא, כי קצירי הדמים האכזרי והפרוע הזה בבגד, לבד מן הדיפיות האחרות נגד היהודים ונגד רבים אחרים מבני העם העיראקי והכורדי, בא לשם הסחת הדעת מקשיי משטרו הריאקציוני של הגנרל חסאן אל באכר. בעידן זה של השתוללות יצרים לאומניים דתיים באזורנו, ולא שאזורנו בלבד, אין להרפות מן המאבק, מן האזעקה וה"זעקה למען הצלתם של האחרים, הממתניים למה שמכ"נה "המשפט" של הכת השלטת בעיראק. אם כל הפניות ההומאניות מכל מיני צדדים לעבר השלטון העיראקי לא יכלו להציל את חייהם של יצחק אליהו דלאל, של יחזי קאל רפאל יעקב והאחרים, הרי דרוש כעת היקף הרבה יותר גדול של התערבות והתגייסות כל הכוחות הנאורים בעולם כדי להציל את חייהם, הנחונים בסכנה, של אחרים. ואם כה צרות עיניהם הרצחניות של בעלי הש"טון בעיראק בשרדיי היהודים שם, ואם הם מתייחסים אליהם כלבני-תערובות מתוך חשבונות פוליטיים נתעבים, הרי יש להגביר את התביעה לאפשר לאותם יהודים לצאת מתחומי עיראק לארצות אחרות כרצונם, לשחרר אותם מן הגיהנום הזה.

חברי הכנסת, השלטון הריאקציוני של עיראק ביצע את הרצח הנפשע בחיפוי עשן השריפה של מסגד "אל-

— הודעת ראש הממשלה על מצב יהודי עיראק (דיון) (עובדי, לזו); (סיכום הדיון) (לזו, ברעם, טובי) —

מפשע מבלי שים לב לדתם ולגזעם, שהרי האדם אח הוא לחברו האדם באשר הוא שם.

לכן, בשמי, בשם המועצות המקומיות ובשם נכבדי הכפרים הערביים בארץ, הנני חוזר ומגנה בתוקף את הפשעים הנתעבים האלה.

היו"ר ק. לזו:

אני נאלץ להכריז על הפסקה לרבע שעה, כדי לתת אפשרות להכין את הצעות ההחלטה.

(הישיבה נתחדשה בשעה 12.47)

2. סיכום הדיון

היו"ר ק. לזו:

מטעם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה — חברי הכנסת טובי.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

הכנסת מביעה את צערה והתנגדותה להוצאות להורג בעיראק. זהו פרי מר של הסיכסוך הטראגי באיזור, ומחייב פעילות מוגברת להשכנת שלום בין ישראל והארצות הערביות.

לכן קוראת הכנסת לממשלה לתת יד לביצועה המלא של החלטות מועצת הבטחון מנובמבר 1967, למען העלאת ישראל והארצות הערביות על דרך השלום היציב והצודק, לטובת שני הצדדים.

היו"ר ק. לזו:

כל הצעה תוצבע בעד ונגד. אעמיד תחילה להצבעה את הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה, שקרא חברי הכנסת טובי.

הצבעה

בעד	— מיעוט
נגד	— רוב
הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה	
	לא נתקבלה.

היו"ר ק. לזו:

נצביע עכשיו על הצעת כל יתר הסיעות, שקרא חברי הכנסת ברעם.

(קריאה: יש הצעה למנות.)

אבקש למנות את הקולות.

הצבעה

בעד	— 88
נגד	— 0
הצעת חברי הכנסת מ. ברעם נתקבלה.	

היו"ר ק. לזו:

ההצעה נתקבלה ב-88 קולות, ללא התנגדות.

נאחל שנת גאולה ליהדות עיראק הדוויה. שנה טובה ליהודי התפוצות, לאזרחי ישראל ותושביה, לנשיא המדינה, לממשלתנו, לצבא הגנה לישראל, לישובי הספר המופגזים. שנה טובה לכל משפחת הכנסת.

הישיבה המיוחדת נעולה. שלום.

זכויות האדם ולא נענו לקריאות החוזרות ונשנות שהופנו אליהם.

אכן, זוהי ברבריות של ימי הביניים, המתחוללת לנגד עינינו במאה העשרים.

אדוני היושב-ראש, מעל במה זו הנני קורא לאומות המאוחדות ולמדינות העל ולכל בעלי המצפון בעולם, לפעול כדי לשים קץ למעשיהם של שליטי עיראק ולהפסיק את המחזה ההיתולי המוצג מידי פעם בככרות בגדד. גוש של עצב עמוק תוקף אותי על הקרבנות החפים

היו"ר ק. לזו:

אני מחדש את ישיבת הכנסת.

אני מזמין את חברי הכנסת ברעם לעלות לדוכן ולקרוא הצעת החלטה בשם כמה סיעות.

משה ברעם (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. בשם הסיעות בכנסת: המערך (עבודה-מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, המפ"ג, לגה הליברלית העצמאית, אגודת ישראל, המרכז החפשי, פועלי אגודת ישראל, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחווה, העולם הזה—כוח חדש, מק"י, הסיעה הדרוזית בישראל, סיעת האחווה הערבית-יהודית — הנני מתכבד להביא את הצעת הסיכום כלהלן:—

(א) הכנסת מביעה חרדה וזעם על רדיפת היהודים בעיראק, הנתונים לנגישות ואלימות, עינויים, משפטי עלילה וגרדום. הכנסת מוקיעה את שלטונות עיראק על ההתעללות בזכויות אדם. האחראים לפשעים נגד האנושות יתנו את הדין.

(ב) בהמשך לאוהרתה ופנייתה מיום 25 בפברואר 1969, קוראת הכנסת לכל המדינות שוחרות זכויות האדם, לכל הפרלמנטים, לראשי דת ואישים שוחרים חוק וצדק, לעשות ללא איחור להצלת היהודים בעיראק, במצרים, ובסוריה, השרויים בסכנה גוראה.

הכנסת חוזרת ומדגישה כי הדרך היחידה להצלה היא הוצאת כל היהודים מארצות ערב.

(ג) הכנסת מדגישה באוני אירגון האומות המאוחדות כי ההתעללות הגוברת ביהודים בארצות ערב מבלי-טה ביתר שאת את צדקת התביעה של ישראל לעריכת החקירה מטעם האו"ם בדבר מצבם של היהודים בארצות ערב, בלא דיחוי.

(ד) הכנסת מביעה רגשי הזדהות עמוקה עם אחינו היהודים בעיראק בסבלותיהם.

הכנסת נושאת ברכת עידוד ליהודים בארצות ערב בשאיפתם להצלה.

הכנסת מתייחדת עם זכרם של הרוגי המלכות בבגדד, ושלוחת תחומיה למשפחות השכולות.

מדינת ישראל לא תחשה, ותעשה כל מאמץ להצלת היהודים בארצות ערב.

נספחות

סדר-היום לישיבה ת"ל

הודעת הממשלה על מצב יהודי עיראק.

סיכום הישיבה

ישראל, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחווה, סיעת העולם הזה—כוח חדש, מק"י, הסיעה הדרוזית הישראלית, סיעת האחווה הערבית-יהודית; ת. טובי בשם הרשימה הקומוניסטית החדשה.

הוחלט: לקבל את הצעת ההחלטה של מ. ברעם. יושב-ראש הכנסת ק. לוז נעל את הישיבה המיוחדת של הכנסת באיחולים לשנת גאולה ליהדות עיראק ובברכת שנה טובה לנשיא המדינה, לצה"ל, לחברי הממשלה ולמשפחת הכנסת, לאזרחי ישראל וליהדות התפוצות.

ישיבה ת"ל (י"ד באלול תשכ"ט — 28 באוגוסט 1969) היו"ר ק. לוז פתח את הישיבה המיוחדת של הכנסת לדיון במצבם של יהודי עיראק.

ראש-הממשלה ג. מאיר מסרה הודעה בשם הממשלה. בדיון השתתפו: י. מ. לוי, ד. פתל, א. רוזאל-נאור, י. רפאל, ג. האוזנה, ש. תמיר, ת. טובי, ק. כהנא, א. אבנרי, ש. מיקוניס, ד. עוביד.

הצעות החלטה לסיכום הדיון הוגשו על-ידי: מ. ברעם בשם סיעות המערך (עבודה—מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, המפלגה הליברלית העצמאית, אגודת